

**PIRLSNING O'QISHNI O'RGATISH VA O'QUVCHULARNING NATIJALARIGA
TA'SIRI**

G'ulomjonova F.

Chirchiq davlat pedagogika universiteti

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabasi

Ilmiy rahbar: Xudayqulova F.B.

Chirchiq davlat pedagogika universiteti

Boshlang'ich ta'lim nazariyasi

kafedrasi o'qituvchisi

Annotatsiya: *O'qish savodxonligi ta'limda katta ahamiyatga ega, chunki u o'quvchilarning bilim olishiga asoslanadi. Shu sababli, o'qish ta'limi o'quvchilarning o'qishini yaxshilash uchun resurslarni yo'naltirish uchun Milliy ta'lim ustuvorligi asosiy yo'nalishi sifatida tanlangan. PIRLS talab qilinadigan standartlardan pastroq natijalarga erishgan talabalarga e'tibor qaratadi. Bu, shuningdek, talabalarning o'zgaruvchisi talabalarning muvaffaqiyatiga eng katta zarar keltiradigan xalqaro nuqta bo'ladi. Shu sababli, ushbu bo'lim hozirgi va kelajakdagi ta'lim siyosatiga katta ta'sir ko'rsatadi.*

Kalit so'zlar: *PIRLS, o'qish savodxonligi, ta'lim, xalqaro ta'lim, kelajak*

**ВЛИЯНИЕ PIRLS НА ОБУЧЕНИЕ ЧТЕНИЮ И РЕЗУЛЬТАТЫ
УЧАЩИХСЯ**

Гуломжонова Ферузобону

Студентка начального образования

Чирчикского государственного

педагогического университета

Научный руководитель: Худайкулова Ф.Б.

Чирчикский государственный педагогический университет

Теория начального образования

преподаватель кафедры

Аннотация: *Грамотность чтения имеет большое значение в образовании, поскольку она лежит в основе обучения учащихся. По этой причине обучение чтению было выбрано в качестве ключевого направления Национального приоритета в области образования, чтобы сосредоточить ресурсы на улучшении обучения учащихся. PIRLS ориентирован на студентов, успеваемость которых ниже требуемых стандартов. Это также международная точка, где переменная студента наносит наибольший ущерб успеваемости учащихся. Таким образом, этот раздел будет иметь большое значение для текущей и будущей политики в области образования.*

Ключевые слова: *PIRLS, читательская грамотность, образование, международное образование, будущее.*

Kirish: PIRLS 2001 dasturiga qaratilgan va ishtirokchi davlatlar tomonidan berilgan to'rtta savolga javob beradi:

- O'qish savodxonligi bo'yicha yuqori natijalarga olib keladigan savodxonlik ta'limi bo'yicha milliy siyosatning muhim tarkibiy qismlari nimalardan iborat?

- O'qish savodxonligini rivojlantirishning muhim nuqtalari qachon va bu nuqtalarning har birida muvaffaqiyat yoki muvaffaqiyatsizlik qanday natijalarga olib keladi?

- Samarali ta'limning xususiyati nimada?

- Ma'lumot uchun tushunish uchun o'qish (o'rganish uchun o'qish) qanday qiyinchiliklarga duch keladi va ularni eng yaxshi tarzda qanday hal qilish mumkin?

Ushbu tadqiqotning maqsadi Xalqaro o'qish savodxonligini o'rganishdagi progress (PIRLS) ma'lumotlaridan o'qish yutuqlari va o'quvchilarning o'qishdagi yutuqlari bilan bog'liq o'qitish amaliyotlari o'rtasidagi bog'liqlikni tekshirish uchun foydalanishdir.

Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) to'rtinchi sinf o'quvchilarining o'qishni tushunish ko'nikmalarini o'lchaydigan xalqaro baholash hisoblanadi. PIRLS 2001 yildan beri har besh yilda bir marta o'tkazib kelinmoqda va u turli mamlakatlarda o'qishni o'rgatishning kuchli va zaif tomonlari haqida qimmatli ma'lumotlarni taqdim etadi.

Xalqaro o'qish savodxonligini o'rganishdagi taraqqiyot (PIRLS) Ta'lim yutuqlarini baholash xalqaro assotsiatsiyasi (IEA) tomonidan ishlab chiqilgan tashabbus bo'lib, o'qish inson baxti va muvaffaqiyatida muhim rol o'ynashi haqida xalqaro xabardorlikni oshirishga qaratilgan. Bolalarning shaxs sifatida rivojlanishi uchun o'qishdan foydalanish qobiliyatini baholash orqali tadqiqot siyosatchilar, o'qituvchilar va o'quv dasturlarini ishlab chiquvchilarga savodxonlik bo'yicha o'qitish amaliyoti, o'quv dasturlari va ta'lim siyosatini shakllantirishda foydalanish mumkin bo'lgan muhim ma'lumotlarni taqdim etadi. Bugungi kunga qadar PIRLS 40 dan ortiq mamlakatlarni qamrab olgan. Tadqiqotlar o'qishni endigina o'rgana boshlagan o'quvchilar va maktabning to'rtinchi yilining oxiriga yaqin bo'lgan talabalarning populyatsiya namunalariga asoslanadi. Umuman olganda, tadqiqotning ikkita maqsadi bor.

1.1. PIRLS foni

Eng so'nggi PIRLS 2016 yilda bo'lib o'tgan va 58 davlatni o'z ichiga olgan. Bu PIRLS ikkinchi marta raqamli tarzda o'tkazildi, shuning uchun talabalar va o'qituvchilardan axborot texnologiyalari haqida ko'proq tushuncha talab qildi. Baholash ikkita maqsadga qaratilgan: mamlakatlarga o'quv tizimlarini solishtirish va talabalarning yanada muvaffaqiyatli o'rganishi bilan bog'liq bo'lgan ta'lim omillarini aniqlash hamda o'quvchilar savodxonligining yuqori darajasi bilan bog'liq bo'lgan

istiqbolli ta'lim tizimlari, o'qitish amaliyoti va joriy siyosatni aniqlash imkonini berish. . PIRLS - bu kelajak avlodlarning savodxonligini baholash va tadqiqotning ta'siri o'quvchilarning o'qishini yaxshilash uchun o'qishni yanada samarali va samarali o'qitishni shakllantirish potentsialiga ega ekanligini ko'rib, yuqori darajadagi baholashdir. PIRLS orqali ta'lim sohasidagi manfaatdor tomonlar PIRLS ma'lumotlari bo'lgan oynaga qarash va kelajak talabalar avlodlari uchun yaxshilanishlarni amalga oshirish imkoniyatiga ega.

Xalqaro o'qish savodxonligini o'rganish bo'yicha progress (PIRLS) asosan Ta'lim yutuqlarini baholash bo'yicha xalqaro assotsiatsiya (IEA) tomonidan olib boriladigan yirik, innovatsion tadqiqotdir. Ushbu tadqiqot talabalar o'qishini xalqaro baholashga bo'lgan ehtiyojni ko'rib chiqadi. PIRLSning asosiy maqsadi yanada samarali kitobxonlar, takomillashtirilgan ta'lim tizimi va hayot sifati yuqori bo'lgan dunyoni qurish uchun o'qishni o'rgatish bo'yicha eng yaxshi siyosat va amaliyotlarni taqdim etishdan iborat. Tadqiqot birinchi marta 2001 yilda o'tkazilgan va dunyo bo'ylab ishtirokchi mamlakatlardagi 4-sinf o'quvchilarining o'qish yutuqlarini baholaydi. Jahon jamiyati savodxonlikning yuqori darajasini talab qilayotgani va ta'limga e'tibor hech qachon bu qadar muhim bo'lmaganligi sababli, PIRLS o'z xulosalari orqali ta'lim siyosatini shakllantirishda juda muhim rol o'ynaydi. Shuningdek, u o'z ta'lim tizimining samaradorligini, o'qitish vaqti va o'qishni o'rgatish darajasini baholashga intilayotgan mamlakatlar uchun platformani taqdim etadi. Bunday xalqaro miqyosda qiyosiy tadqiqot zarurligini ko'rib, Milliy ta'lim statistikasi markazi IEAga qo'shildi va faqat o'qishni o'rgatish va ta'lim natijalarini yaxshilash maqsadida ma'lumot to'plash maqsadida PIRLS baholashini tashkil qildi.

1.2. O'qishga o'rgatishning ahamiyati

Bolalar uchun ta'lim - bu ish va ular qanchalik ko'p muvaffaqiyatga erishsa, ishdan qoniqishlari shunchalik yuqori bo'ladi. O'qish qobiliyati past bo'lgan bolalar, agar ular o'zgina foyda yoki yaxshilanishni ko'rsalar, hafsalasi pir bo'ladi va bu ko'nikmalarni yaxshilashga harakat qilishda motivatsiyasini yo'qotadi. Bu talabalar o'qish va tushunish qobiliyatlarida yaxshilanishni ko'rishlari muhim.

Tinglash/o'qish qobiliyatini taqqoslash/o'qish darsi sifati va o'qishni tushunish guruhlarida ishtirokchilari matnni tushunish yoki o'rganish strategiyalari bo'yicha maxsus yo'riqnoma oldilar. Individual tadqiqotlar batafsilroq muhokama qilinadi, lekin yuqorida qayd etilgan tadqiqot natijalari bolalarga yozma materialni o'qish yoki tushunishga o'rgatilganda, ularning o'qish va o'qishni tushunish yaxshilanadi degan fikrni tasdiqlaydi. Bu ijtimoiy-iqtisodiy ahvoli past bo'lgan oiladan kelgan talabalar uchun muhimdir. Bu oilalar ko'pincha ta'limga kamroq ahamiyat berishadi va bolalarni o'qish ishlarida kamroq qo'llab-quvvatlash va yo'l-yo'riq ko'rsatishadi. Bu, o'z navbatida, bolaning ta'limga bo'lgan munosabatiga ta'sir qiladi va bolaning ta'lim olish ehtimolini kamaytiradi

Xulosa: 2001 yildagi Xalqaro o'qish savodxonligini o'rganish bo'yicha progress (PIRLS) natijalari va bu topilmalarning o'qish yo'riqnomasi va talabalar natijalariga ta'sirini o'z ichiga oladi. PIRLS - bu yosh talabalarning o'qish savodxonligi bo'yicha xalqaro qiyosiy so'rov. U o'qishni o'rgatish bo'yicha "eng yaxshi tajribalar"ni o'rganish uchun mo'ljallangan. O'qituvchilar tomonidan bildirilgan o'qitish amaliyoti va PIRLS tomonidan ko'rsatilgan o'quvchilarning o'qish yutuqlari o'rtasidagi bog'liqlikni tushunish o'qishni o'rgatish va o'rganishni yaxshilash uchun juda muhimdir. Ushbu tadqiqot o'qish savodxonligiga turli yondashuvlar va bu o'quvchilar natijalariga qanday ta'sir qilganini xalqaro tahlil qilishga qaratilgan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Ta'lim sifatini baholash bo'yicha xalqaro tadqiqotlarni amalga oshirish milliy markazi. O'quvchilarni xalqaro tadqiqotlarga tayyorlashga mo'ljallangan Axborotnoma 1-2. ISBN 978-9943-6960-0-6 TOSHKENT — 2020
2. «Xalqaro baholash va ta'lim sifatini tadqiq etishning dolzarb muammolari» mavzusida xalqaro ilmiy-amaliy konferentsiya. 11/03/2022
3. <https://cyberleninka.ru/article>
4. Xudayqulova, F. B. (2022). Ta'lim tizimini boshqarish. O'qituvchi ilmiy uslubiy metodik va badiiy jurnali, 3(9), 69-72.
5. Xodjamkulov, U. N.; Xudayqulova, F. B. (2021). Kelajak o'qituvchisi konsepsiyasi. O'zbekistonda fanlararo innovatsiyalar va ilmiy tadqiqotlar, 2(3), 130-135.
6. Темиров, Б. Б., & Худойкулова, Ф. Б. (2021). Характеристики личности учителя связанные обменом идеями. *Экономика и социум*, (1-2), 496-499.
7. Xudayqulova, F. B. (2021). Bo'lajak pedagoglarda kasbiy kompetentlikni shakllantirishning o'ziga xos xususiyatlari. *Academic research in educational sciences*, 2(CSPI conference 1), 1668-1671.
8. Xudayqulova, F. B. (2020). Pedagogik mahoratning zamonaviy ko'rinishi. Umumta'lim fanlarini o'qitishda innovatsion metodikalar, 4(1), 452-455.
9. Худойкулова, Ф. Х. (2019). Узлуксиз таълим тизимида уқувчиларда лингвистик компетенцияни шакллантиришда назарий билимлар бериш муаммолари. Таълимдаги инновациялар ва ислохотлар контекстида замонавий кластер тизими, 1(6), 117-120.
10. Buriyevna, X. F., & Baxtiyorovich, T. B. (2023). ORGANIZING FORMS OF COURSES THROUGH INTERNATIONAL EDUCATIONAL PROGRAMS BASED ON THE EXPERIENCE OF DEVELOPED COUNTRIES. *British Journal of Global Ecology and Sustainable Development*, 15, 33-34.
11. Худайкулова, Ф. Б. (2022). ЛАБОРАТОРИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ЛИЧНОСТИ В ОБРАЗОВАНИИ. *European Journal of Interdisciplinary Research and Development*, 10, 48-53.

12. Khudoykulova, F. (2022). CHARACTERISTICS RELATED TO THE EXCHANGE OF OPINIONS OF THE TEACHER WHEN INTRODUCING PRIMARY CLASS STUDENTS TO COMMUNICATION. *Журнал иностранных языков и лингвистики*, 6(6), 84-90.
13. Negmatovich, X. U., & Bo'riyevna, X. F. (2021). O 'QITUVCHI SHAXSINING FIKR ALMASHUV BILAN BOG 'LIQ XUSUSIYATLARI. *FAN, TA'LIM VA AMALIYOTNING INTEGRASIYASI*, 2(3), 107-114.
14. Sh, O. S., & Xudayqulova, F. B. (2024). ZAMONAVIY TA'LIMNI SIFATLI TASHKIL ETISH KO'NIKMALARI. *PEDAGOG*, 7(3), 492-497.
15. Omonboyeva, G., & Xudayqulova, F. B. (2024). BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARINING KUN TARTIBINI TOGRI TASHKIL QILISH VA ODATLANTIRISH. *PEDAGOG*, 7(3), 489-491.
16. Gulmirzayeva, G., & Xudayqulova, F. B. (2024). XALQARO BAHOLASH DASTURLARI ORQALI BOSHLANG 'ICH TA'LIM SIFATINI OSHIRISH. *PEDAGOG*, 7(3), 454-458.
17. Худайкулова, Ф. (2023). Важность использования дидактических игр в начальных классах. *Информатика и инженерные технологии*, 1(1), 377-379.
18. Guzal, R. (2024). Prospects for Distance Education. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769)*, 2(2), 105-108.
19. Xudayqulova, F., Xikmatova, M., & Panjiyeva, M. (2023). BOSHLANG'ICH SINFLARDA XALQARO DASTURLAR ASOSIDA DARS O'TISHNING AFZALLIKLARI. *Interpretation and researches*, 1(1).
20. To'Rayeva, G. T. Q. (2024). Boshlang 'ich sinflar o 'quvchilarida mantiqiy masalalar yechish ko 'nikmasini shakllantirish metodikasi. *Academic research in educational sciences*, 5(NUU Conference 1), 432-437.
21. Rakhimova, U. (2023). Formal features of the rhyme. *Proceedings Of ASAR Internaional Conference, New Deihi*, 58-59.
22. Abdukayumova, N. (2023). Boshlang 'ich ta'limda o 'quvchilar ijodiy faoliyatini shakllantirishning pedagogik xususiyatlari. *Research and implementation*, 1(3), 52-56
23. Khudaikulova, F. B., & qizi Sherkulova, S. S. (2023). THE IMPORTANCE OF FORMING THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF NEW GENERATION PEDAGOGUES. *THE ROLE OF SCIENCE AND INNOVATION IN THE MODERN WORLD*, 2(3), 5-9.
24. Ismatova, Z. A.; Orifova, O. J. (2022). Boshlang'ich ta'lim tabiiy fanlar darsligidagi o'simlik organlari mavzusini o'qitish metodikasi. *Konferensiya*, 1(1), 344-345.
25. Bo'riyevna, K. F. (2023). THE LIFE, WORK AND WORK OF ZAHIRIDDIN MUHAMMAD BOBURI "THE WORK" BOBURNAMA". *PEDAGOG*, 6(2), 570-572.

26. Boriyevna, X. F., & Qizi, A. B. I. (2023). XALQARO PIRLS BAHOLASH DASTURI. *Science and innovation*, 2(Special Issue 4), 180-185.